

Summary. The article assesses the level of productivity in terms of economic availability to food (through the level of wages). Ratings were made and deviations of the indexes from the highest level of districts of Mykolaiv oblast were determined by the following indicators: average monthly salary of agricultural workers (per one full-time employee); Labor productivity in agricultural enterprises of districts; Production of the main types of crop and livestock products for 1 working in the industry. As a result of the study, the extent of influence and interconnection of indicators of labor productivity in agriculture and the level of food supply of the population (according to the indicator of production of the main types of products per person and the level of wages) was determined.

Key words: labor productivity, food safety, wages, expenses, net income, gross output, agricultural enterprises, Mykolaiv region.

УДК 336.71:338.46

Баланчук Д. В.

*аспірант кафедри банківської справи
Київського національного торговельно-економічного університету*

Balanchuk D. V.

*Postgraduate at the Banking Department
Kyiv National University of Trade and Economics*

ОСОБЛИВОСТІ ПОСЛУГ БАНКУ ДЛЯ КОРПОРАТИВНИХ КЛІЄНТІВ

FEATURES OF THE BANK'S SERVICES FOR CORPORATE CLIENTS

Анотація. У статті розглянуто взаємозв'язок понять «банківські послуги», «банківські операції» та «банківські продукти». Здійснено виокремлення загальних і специфічних особливостей банківських послуг у сегменті корпоративного бізнесу. Запропоновано виділити шість основних особливостей усіх банківських послуг, а також сім специфічних особливостей послуг, що характерні для корпоративних клієнтів.

Ключові слова: банківські послуги для корпоративних клієнтів, загальні особливості банківських послуг, специфічні особливості банківських послуг для корпоративних клієнтів.

Постановка проблеми. Визначенню сутності та особливостей банківських послуг присвячено науковій праці вітчизняних та закордонних учених. Водночас банківські послуги для корпоративних клієнтів, як і їх особливості, залишаються малодослідженим предметом вітчизняної науки. Оскільки корпоративні клієнти становлять значний сегмент банківської діяльності, виокремлення особливостей банківських послуг для корпоративних клієнтів потребує окремої уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам банківських послуг приділена значна увага у роботах таких учених, як В. Міщенко, О. Дзюблюк, О. Брегеда, А. Иванов, П. Роуз, Дж. Еванс, М. Савлук, О. Лаврушин та ін. Незважаючи на суттєві наукові досягнення у цьому напрямі, залишається низка невирішених питань. Зокрема, подальшого дослідження вимагає комплекс питань, пов'язаних із послугами банків для корпоративних клієнтів. Це зумовлює необхідність цього наукового дослідження, визначає його мету та завдання.

Мета статті полягає у визначенні особливостей банківських послуг для корпоративних клієнтів. Досягнення цієї мети пов'язане з вирішенням таких завдань, як уточнення трактування таких понять, як банківські послуги, операції та продукти, виокремлення загальних і специфічних особливостей послуг у сегменті корпоративного бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Наукові підходи до визначення сутності та ролі понять «банківська операція», «банківська послуга» та «банківський продукт»

широко представлені вітчизняними та зарубіжними вченими [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]. При цьому у науковій літературі через складну економічну природу цих понять досі відсутній єдиний узгоджений підхід щодо їх уніфікованого використання. Згідно з позицією вітчизняного вченого В. Шпильового банківські послуги не пов'язані з формуванням та використанням ресурсів банку (передбачають оплату у вигляді комісії) та поряд із банківськими операціями, які, навпаки, акумулюють кредитний та процентний ризик (передбачають отримання банком процентних доходів або витрат), є різновидами продуктів банку [5]. На думку Р. Угнівенко, банківська послуга визначається як технологічно взаємопов'язаний комплекс банківських операцій, які проводяться банком за дорученням клієнта, а банківський продукт – це продукція у формі депозитів, кредитів та ін. [6]. Позиція інших авторів полягає в тому, що банківські операції, головною метою яких є задоволення потреби клієнта у банківському обслуговуванні, формують банківські послуги, а банківські послуги, які є стандартними, розробленими відповідно до потреб сучасного ринку (мають визначені ринкові параметри та виконуються згідно з певною технологією), утворюють банківські продукти [7; 8].

Аналізуючи вітчизняне банківське законодавство, варто звернутися до ст. 47 «Види діяльності банку» Закону України «Про банки і банківську діяльність», у якій зазначено, що «банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування), а також

здійснювати іншу діяльність, визначену у цій статті» [9]. Згідно з цією статтею до банківських послуг належать: 1) залучення депозитів та банківських металів; 2) відкриття та ведення рахунків клієнтів (у тому числі у банківських металах та рахунків умовного зберігання); 3) розміщення залучених депозитів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик (згідно зі ст. 49 зазначеного Закону вони називаються кредитними операціями). Необхідно зазначити, що до змін до цього Закону, внесених 15 лютого 2011 року, ст. 47 мала назву «Банківські операції», хоча до банківських операцій належали ці самі послуги [10]. До іншої діяльності банків, згідно зі ст. 47, належить зберігання цінностей або надання в оренду індивідуального банківського сейфу, інкасація коштів та перевезення валютних цінностей, надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг та ін. При цьому поняття банківських операцій наведено у цьому Законі винятково у контексті «розрахункових банківських операцій» – це рух грошей на банківських рахунках, здійснюваний згідно з розпорядженнями клієнтів.

Фінансова послуга визначена в Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» – це операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб [11]. Поняття банківського продукту представлено у Положенні Національного банку України «Про організацію операційної діяльності в банках України» – це стандартизовані процедури, що забезпечують виконання банками операцій, згрупованих за відповідними типами та ознаками [12].

Отже, незважаючи на суттєві розбіжності у поглядах науковців щодо сутності зазначених понять та взаємозв'язку між ними, вітчизняне банківське законодавство сьогодні досить чітко регламентує їх застосування.

На основі вищезазначеного автор вважає за необхідне використовувати найбільш наближений до банківського законодавства України підхід, згідно з яким банківські послуги та операції є результатом банківської діяльності. При цьому поняття банківських послуг є ширшим та включає у себе банківські операції та всю іншу діяльність банків. А банківський продукт відповідно до свого законодавчого визначення є конкретним способом забезпечення виконання банківських операцій або послуг зі стандартизованими параметрами та ознаками, тобто результатом банківських операцій і послуг.

Для виявлення та узагальнення особливостей послуг для корпоративних клієнтів необхідно розглянути наукові напрацювання у цій площині.

Вчений В. Шпильовий наводить такі загальні особливості банківських послуг порівняно з продуктами матеріальної сфери [5]:

- 1) банківські послуги не набувають безпосереднього матеріального втілення у традиційному розумінні;
- 2) відносини з банком мають переважно довгостроковий характер;
- 3) нерозривність процесу надання та споживання банківських послуг;
- 4) оперування з грошима у різних формах (готівкою, безготівковими грошима).

Можна погодитися з наведеною характеристикою банківських послуг, однак дослідник не відносить до них активні та пасивні (або кредитні та депозитні) операції банку, а тому така характеристика потребує уточнення та розширення (на основі включення до банківських послуг усіх банківських операцій та/або продуктів). Крім цього, автор не розкриває змісту представлених особливостей, тому наведемо власні міркування в контексті корпоративних клієнтів.

Першою із особливостей банківських послуг є те, що вони *не набувають безпосереднього матеріального втілення* у традиційному розумінні, оскільки вони не є матеріальним продуктом. Їх абстрактність та нематеріальність випливає з самого нематеріального характеру послуг. При цьому, на наш погляд, індивідуальний результат надання послуги може проявляти матеріальні елементи. Оскільки матеріалізація результатів банківських послуг є можливою, то ступінь нематеріальності банківських послуг може відрізнятися.

Вищезгаданий довгостроковий характер відносин із банком не є, на нашу думку, особливістю банківських послуг. Адаже, наприклад, у роздрібному бізнесі надання кредитів та депозитів часто має разовий характер. Клієнту після отримання послуги легко змінити банк на будь-який інший. Тому тут можна говорити радше про *довготривалий збутовий зв'язок*, який виникає під час надання банком послуг та є характерним для них у всіх сегментах.

Нерозривність процесу надання та споживання банківських послуг або неможливість їх зберегти як характерна особливість банківських послуг означає неможливість здійснити їх запас на майбутнє та у подальшому виводити на ринок залежно від рівня попиту. Банківські послуги, на відміну від продуктів, наприклад, виробничих підприємств, надаються і споживаються після запиту клієнта та у безпосередньому контакті з ним. У результаті цього клієнт стає втягнутим не тільки у процес використання, але і у процес виробництва і надання послуги.

Характерним для всіх банківських послуг є те, що процес їх надання завжди супроводжується *використанням грошових коштів у готівковій або безготівковій формі*. Іншими словами, банківські послуги являють собою гроші, кредит та капітал у різних формах. До них можуть належати готівкові, безготівкові кошти, депозити, кредити та ін. При цьому варто відзначити, що для банківського продукту грошові кошти можуть бути як його складником, так і платою за його отримання [13].

Деяко подібну характеристику особливостей банківських послуг, але з доповнювальними елементами, надає колектив російських учених під керівництвом Г. Білоглазової [14]:

- 1) абстрактність (невідчутність і складність сприйняття);
- 2) неможливість бути збереженими;
- 3) невіддільність послуг від їх джерела;
- 4) мінливість якості банківської послуги;
- 5) договірний характер обслуговування;
- 6) взаємозв'язок із грошима.

Особливості банківських послуг, які не вказувалися вище, – це мінливість якості банківської послуги та договірний характер обслуговування.

Мінливість якості банківської послуги пов'язана з тим, що якість кожної послуги залежить від конкретних умов її надання. З одного боку, на якість банківської послуги можуть вплинути кваліфікація менеджерів та інфраструктура системи управління банку (організаційне, методичне, програмне забезпечення та ін.), а з іншого – фінансовий стан самого клієнта, рівень його кваліфікації тощо.

Договірний характер обслуговування зумовлений тим, що для надання більшості банківських послуг необхідним є укладання цивільно-правового договору, що регулюватиме відносини сторін. Без установаження договірних відносин у письмовій формі отримання більшості банківських послуг є неможливим.

Крім перерахованих вище основних особливостей, деякі автори наділяють банківські послуги також іншими додатковими характеристиками. Наприклад, той же колектив учених під керівництвом Г. Білоглазової додатково

виокремлює відсутність ексклюзивних прав на поширення нових послуг, вторинність потреб, якими задовольняються банківські послуги [14].

М. Логінов та О. Логінова виокремлюють присутність інших споживачів, імідж марки послуг, складність споживчого вибору, разовість деяких послуг [15].

Вітчизняний колектив авторів під керівництвом О. Вовчак наводить такі особливості для банківських послуг [16]:

- 1) для надання банківських послуг банкам, як правило, не потрібні додаткові ресурси;
- 2) найбільшу частину доходів від надання послуг банки одержують у вигляді комісії;
- 3) Під час надання послуг діяльність банків спрямована на вчинення юридичних і фактичних дій, які безпосередньо не пов'язані з матеріальними наслідками.

На наш погляд, всі наведені вище особливості не можуть бути розповсюджені на всі банківські послуги, оскільки або за своєю суттю належать тільки до частини банківських послуг (не включають активні та пасивні операції), або є занадто специфічними та дискусійними. Саме тому деякі автори наведені вище особливості розділяють та частину з них відносять до банківського продукту, а частину – до банківської послуги [17].

Отже, аналіз різних наукових думок дав змогу виявити широкий спектр особливостей, що належать до банківських послуг. На наш погляд, можна виокремити шість основних особливостей, які відносяться до всіх банківських послуг у широкому розумінні (в тому числі операцій та/або продуктів): не набувають безпосереднього матеріального втілення; довготривалий збутовий зв'язок; нерозривність процесу надання та споживання; використання грошових коштів у готівковій або безготівковій формі; мінливість якості банківської послуги; договірний характер обслуговування.

Перераховані особливості послуг є характерними для банківської діяльності в усіх сегментах банківської діяльності, у тому числі в корпоративному бізнесі. Тобто всі ці особливості відносяться і до послуг для корпоративних клієнтів, оскільки вони є складником банківських послуг.

Однак банківські послуги для корпоративних клієнтів можуть мати свої особливості, які не властиві для банківських послуг в інших сегментах. З одного боку, послуги для корпоративних клієнтів мають загальні особливості, які властиві іншим банківським послугам та які наведені вище, а з іншого – вони можуть мати також власні специфічні властивості, які притаманні винятково сегменту корпоративного бізнесу. Таким чином, вважаємо за доречне розділити особливості послуг для корпоративних клієнтів на дві групи – *загальні* та *специфічні*.

Варто зазначити, що у вітчизняній науковій літературі специфічні особливості банківських послуг для корпоративних клієнтів не виокремлюються, а тому перейдемо до їх виявлення та узагальнення.

Вищезгаданий *довгостроковий характер відносин із банком* ми би віднесли саме до сфери корпоративного бізнесу. Корпоративні клієнти менш схильні до швидкої зміни свого обслуговуючого банку (що пов'язано насамперед із великими витратами), тому можна стверджувати, що саме в корпоративному бізнесі відносини клієнтів із банком мають переважно довготривалий характер.

Банківські послуги для корпоративних клієнтів, з одного боку, можуть опосередковано впливати на загальний стан банківської системи та економіки, а з іншого – мають чутливий характер у контексті довіри бізнесу до вітчизняної банківської системи. Саме це й приводить до того, що банківські послуги для корпо-

ративних клієнтів сьогодні значною мірою регулюються нормативно-правовими актами Національного банку України, тобто їх особливістю є *значне державне регулювання*. Наприклад, кредитний ризик банків під час кредитування юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців регулює відповідне Положення Національного банку України, затверджене Постановою Правління № 351 від 30 червня 2016 року [18].

Інша особливість банківських послуг у сегменті корпоративного бізнесу полягає в тому, що корпоративні клієнти через значні масштаби своєї діяльності використовують, як правило, не одну, а цілий *комплекс послуг банку*. Крім цього, самі банки надзвичайно зацікавлені в так званих перехресних продажах (англ. – Cross-selling), тобто в продажах додаткових банківських послуг клієнту, який вже використовує основну послугу. Саме додаткові перехресні продажі дають банкам змогу не тільки збільшувати прибуток, але й утримувати корпоративних клієнтів від переходу на обслуговування в інший банк.

Банківські послуги для корпоративних клієнтів мають також ознаки *«товарів досвіду»* і *«товарів довіри»*. Тобто корпоративний клієнт часто може дізнатися про весь технічний бік послуги банку тільки вже в процесі її отримання (наприклад, факторингові операції). З іншого боку, тільки після придбання послуги корпоративний клієнт може оцінити її на відповідність своїм попереднім уявленням або поведінку банку під час її надання (наприклад, структуроване фінансування).

Ще одна особливість банківських послуг для корпоративних клієнтів полягає у їх *великому грошовому обсязі*. Навіть одна стандартна послуга банку (наприклад, звичайний кредит) для великого корпоративного клієнта може вимірюватися значною сумою, що може іноді значно вплинути на загальний фінансовий стан банку.

Банківським послугам для корпоративних клієнтів, на відміну від послуг для фізичних осіб, притаманна така риса, як *індивідуальність*. Іншими словами, конкретне втілення послуги для корпоративних клієнтів через специфічні потреби останніх може зазнати значного відхилення та виходу за рамки від стандартного продукту. Така ситуація характерна під час здійснення як кредитних, так і документарних або депозитних операцій – щоб не втратити своїх корпоративних клієнтів, банки активно йдуть їм назустріч та намагаються досягти узгодженого балансу інтересів під час надання своїх послуг.

Останньою особливістю послуг у сегменті корпоративного бізнесу є, на наш погляд, *значна переговорна сила* корпоративних клієнтів, яка відображає рівень можливого впливу з їх боку на банк під час визначення умов співпраці. Саме через зазначені вище великі обсяги операцій та індивідуальність рішень корпоративні клієнти наділені значною переговорною силою. Переговорна сила найбільше проявляється, зокрема, під час ціноутворення на послуги. Так, у корпоративному бізнесі поширеними є індивідуальні переговори між банком та клієнтом щодо ціни на кожну послугу.

Отже, нами було виявлено сім специфічних особливостей послуг для корпоративних клієнтів: відносини з банком мають переважно довгостроковий характер; значною мірою регулюються законодавством; використання клієнтами комплексу послуг банку; мають ознаки *«товарів досвіду»* і *«товарів довіри»*; великий грошовий обсяг операцій; індивідуальність рішень для клієнтів; значна переговорна сила корпоративних клієнтів.

Всі виявлені загальні та специфічні особливості послуг для корпоративних клієнтів узагальнені та представлені в таблиці 1.

Таблиця 1
Загальні та специфічні особливості послуг для корпоративних клієнтів

Загальні особливості послуг для корпоративних клієнтів	Специфічні особливості послуг для корпоративних клієнтів
Не набувають безпосереднього матеріального втілення	Відносини з банком мають переважно довгостроковий характер
Довготривалий збутовий зв'язок	Значною мірою регулюються законодавством
Нерозривність процесу надання та споживання	Використання клієнтами комплексу послуг банку
Використання грошових коштів в готівковій або безготівковій формі	Мають ознаки «товарів досвіду» і «товарів довіри»
Мінливість якості банківської послуги	Великий грошовий обсяг операцій
Договірний характер обслуговування	Індивідуальність рішень для клієнтів
	Значна переговорна сила корпоративних клієнтів

Виокремлені загальні та специфічні особливості банківські послуги для корпоративних клієнтів у подальшому можуть бути доповнені іншими, оскільки цей перелік не є вичерпним. Однак, на наш погляд, представлені в таблиці особливості є ключовими, за допомогою яких можна охарактеризувати банківські послуги в сегменті корпоративного бізнесу. Крім цього, не можна виключати, що деякі специфічні особливості послуг для корпоратив-

них клієнтів можуть поширюватися на банківські послуги в інших сферах банківської діяльності, наприклад, під час роботи з фінансовими установами.

Висновки. Незважаючи на суттєві розбіжності у поглядах науковців щодо сутності зазначених понять та взаємозв'язку між ними, вітчизняне банківське законодавство сьогодні досить чітко регламентує їх застосування.

На нашу думку, банківські послуги та операції є результатом банківської діяльності. При цьому поняття банківських послуг ширшим та включає в себе банківські операції та всю іншу діяльність банків, а банківський продукт є конкретним способом забезпечення виконання банківських операцій або послуг зі стандартизованими параметрами та ознаками.

Виокремлено такі шість основних особливостей, які відносяться до всіх банківських послуг у широкому розумінні (в тому числі операцій та/або продуктів): не набувають безпосереднього матеріального втілення; довготривалий збутовий зв'язок; нерозривність процесу надання та споживання; використання грошових коштів у готівковій або безготівковій формі; мінливість якості банківської послуги; договірний характер обслуговування. Ці особливості характерні також для послуг корпоративним клієнтам.

До того ж вважаємо за доречне виокремити специфічні особливості послуг саме для корпоративних клієнтів: відносини з банком мають переважно довгостроковий характер; значною мірою регулюються законодавством; використання клієнтами комплексу послуг банку; мають ознаки «товарів досвіду» і «товарів довіри»; великий грошовий обсяг операцій; індивідуальність рішень для клієнтів; значна переговорна сила корпоративних клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Дзюблюк О.В. До питання про суть комерційного банку і специфіку банківського продукту // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 6. – С. 82-90.
2. Брегеда О.А. Ринки банківських послуг в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / О.А. Брегеда. – К., 2002. – 16 с.
3. Бровкина Н.Е. Тенденции развития продуктов российского кредитного рынка / Н.Е. Бровкина // Деньги и кредит. – 2011. – № 3. – С. 37-42.
4. Бальестерос Е.Д. Методологические аспекты анализа продуктов и услуг в финансовой сфере (на примере банковских и страховых продуктов и услуг) / Е.Д. Бальестерос // Банковские услуги. – 2012. – № 6. – С. 30-37.
5. Шпильовий В.А. Підходи до класифікації банківських послуг / В.А. Шпильовий // Економіка та держава. – 2016. – № 1. – С. 27-30.
6. Угнівенко Р.Р. Теоретичні аспекти сутності ринку банківських продуктів та послуг / Р.Р. Угнівенко // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. – 2014. – Вип. 45. – С. 136-140.
7. Визначення поняття «банківська послуга» за системним підходом / С.О. Колодізева // Бізнес Інформ. – 2013. – № 2. – С. 268-272.
8. Поняття банківського товару і його зв'язок з категоріями «банківський продукт», «банківська послуга» та «банківська операція» / Н.С. Меда // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 38. – С. 196-204.
9. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] / сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
10. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків: Закон України від 15.02.2011 р. № 3024-VI [Електронний ресурс] / сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
11. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III [Електронний ресурс] / сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
12. Про затвердження Положення про організацію операційної діяльності в банках України: Постанова Правління Національного банку України від 18.06.2003 № 254 [Електронний ресурс] / сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
13. Абаева Н.П., Хасанова Л.Т. Конкурентоспособность банковских услуг. Монография. – Под ред. проф., канд. економ. наук Н.П. Абаевой. – Ульяновск: УлГТУ, 2012. – 118 с.
14. Белоглазова Г.Н. Банковское дело. Организация деятельности коммерческого банка: учебник для бакалавров / Г.Н. Белоглазова, Л.П. Кроливецкая; под ред. Г.Н. Белоглазовой, Л.П. Кроливецкой. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2014. – 652 с.
15. Логинов М.П., Логинова О.Н. 2012. Повышение конкурентных преимуществ банковских услуг. Вопросы управления, 4(21).
16. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: підручник / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрейків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.

17. Тарасова Т.Ю., Флигинских Т.Н. Специфические особенности банковского продукта и услуги // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия: Экономика. Информатика. 2017. № 2(251). С. 46-50.
18. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351 [Електронний ресурс] / сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

Анотация. В статье рассмотрена взаимосвязь понятий «банковские услуги», «банковские операции» и «банковские продукты». Осуществлено выделение общих и специфических особенностей банковских услуг в сегменте корпоративного бизнеса. Предложено выделить шесть основных особенностей всех банковских услуг, а также семь специфических особенностей услуг, характерных для корпоративных клиентов.

Ключевые слова: банковские услуги для корпоративных клиентов, общие особенности банковских услуг, специфические особенности банковских услуг для корпоративных клиентов.

Summary. The article deals with the interconnection of the concepts of banking services, transactions and products. A distinction is made between the general and specific features of banking services in the segment of corporate business. It is proposed to highlight six key features that apply to all banking services, as well as seven specific features of services that are typical for corporate clients.

Key words: banking services for corporate clients, general features of banking services, specific features of banking services for corporate clients.

УДК 336.761

Зачосова Н. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту та економічної безпеки
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Бибик А. М.

*магістрант кафедри менеджменту та економічної безпеки
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Zachosova N. V.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Management and economic security
Cherkasy National University named after Bogdan Khmelnytsky*

Bibik A. M.

*Master's Degree in Management and economic security
Cherkasy National University named after Bogdan Khmelnytsky*

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

DIRECTIONS OF PROVIDING THE FINANCIAL SECURITY OF THE BUSINESS ENTITIES

Анотація. Обґрунтовано необхідність забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання у сучасних економічних умовах. Конкретизовано сутність фінансової безпеки на мезорівні. Встановлено елементи системи фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Визначено перелік загроз фінансовій безпеці. Запропоновано напрями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарської діяльності.

Ключові слова: фінансова безпека, загрози, економічна безпека, суб'єкт господарської діяльності, забезпечення безпеки.

Постановка проблеми. Стійке функціонування і розвиток сучасних підприємств в умовах ринкової економіки визначається здатністю господарюючих суб'єктів адекватно реагувати на зміну зовнішнього і внутрішнього

середовища. Ідентифікація загроз фінансовій стійкості підприємства, виявлення причин їх виникнення і способів подолання або мінімізації втрат за виникнення несприятливої події є одним з актуальних напрямів фінансового